

© Колектив авторів, 2016
УДК 61(092)
DOI

СЛАВНИЙ ЮВІЛЕЙ ПРОФЕСОРА ВАЛЕНТИНИ ІВАНІВНИ ЗАДОРОЖНОЇ

Доктор медичних наук, професор В.І. Задорожна є провідним українським вченим у галузі епідеміології інфекційних хвороб, вакцинології та вірусології. Фундаментальні та прикладні дослідження ювілярки спрямовані на розвиток молекулярної епідеміології вірусних інфекцій, розкриття механізмів взаємовідносин вірусу та хазяїна в паразитарній системі, оптимізацію схем імунізації, що загалом сприяє підвищенню ефективності профілактики інфекційних хвороб та контролю інтенсивності епідемічного процесу.

Трудову діяльність В.І. Задорожна розпочала в Київському науково-дослідному інституті інфекційних хвороб МОЗ України на посаді лікаря-вірусолога (1980-1982 рр.). Наукова діяльність пов'язана з Інститутом епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України, де працювала послідовно на посадах молодшого, старшого, провідного наукового співробітника (1980-1996 рр.), згодом – завідувача лабораторії екології мікроорганізмів, завідувача лабораторії поліомієліту та інших ентеровірусних інфекцій. З 1999 по 2005 р. поєднувала наукову роботу з викладацькою, працюючи на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця на посаді доцента. З 2006 р. по 2011 р. була заступником директора з наукової роботи ДП «Центр імунобіологічних препаратів» МОЗ України, з листопада 2011 по липень 2013 р. – заступником директора Департаменту медичних імунобіологічних препаратів та імунопрофілактики ДП «Державний експертний центр МОЗ

України». Із липня по грудень 2013 р. виконувала обов'язки директора ДУ «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України», починаючи з грудня 2013 р. – директор цього інституту, а також очолює відділ епідеміологічного аналізу та вакцинопрофілактики.

У 1988 р. захистила кандидатську дисертацію «Циркуляція поліовірусів серед різних контингентів населення та в об'єктах навколишнього середовища», у 1996 р. – докторську дисертацію «Епідеміологія ентеровірусних інфекцій в Україні», у 2002 р. їй присвоєно вчене звання професора.

Наукове обґрунтування В.І. Задорожною стратегії та тактики ерадикації поліомієліту з подальшою участю в їх реалізації дозволило припинити циркуляцію «дикого» поліовірусу в Україні завдяки досягненню достатнього рівня несприйнятливості населення, а її територію у складі Європейського регіону ВООЗ у 2002 р. сертифікувати як вільну від цієї хвороби. Велику і незаперечну участь у цьому професора В.І. Задорожною офіційно визнано керівництвом Європейським бюро ВООЗ і відзначено іменним сертифікатом-подякою та почесним знаком.

На підставі вивчення кореляційної залежності між рівнями післявакцинального імунітету проти поліомієліту та кількістю щеплень було принципово змінено підходи до ревакцинації проти цієї інфекції та зменшено загальну кількість щеплень з 9 до 6. У подальшому було проведено глибокі клініко-епідеміологічні дослідження з метою визначення оптимальних, в умовах нашої країни, схем імунізації проти поліомієліту та впроваджено інактивовану поліомієлітну вакцину. Це дозволило на тлі належного рівня охоплення імунопрофілактикою населення України припинити захворюваність на вакциноасоційований поліомієліт серед реципієнтів вакцини, знизити інтенсивність циркуляції вакцинних поліовірусів та ризик формування серед них варіантів зі зміненими генетичними властивостями, здатних викликати ураження нервової системи.

Під керівництвом В.І. Задорожною вперше в Україні було виділено та ідентифіковано штами ентеровірусу типу 71 (1998 р.), що є збудником «хвороби рота, рук та ніг» та викликає широкомасштабні епідемії в Азійському регіоні; було ідентифіковано перший в Україні штам вірусу пандемічного грипу (2009 р.) A(H1N1)pdm09.

При її безпосередній участі створено Лабораторію з контролю медичних імунобіологічних препаратів ДП «Державний експертний центр» (2009-2013 рр.), Науковий центр

грипу та гострих респіраторних інфекцій та Медичний центр інфекційних уражень нервової системи на базі ДУ «Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України» (2014 р.).

2014 р. у зв'язку із початком епідемії хвороби Ебола в Західній Африці В.І. Задорожна брала безпосередню участь в оцінці епідемічних ризиків для України цієї інфекції, розробці нормативної документації щодо запобігання завозу вірусу в Україну та його поширенню, в організації міжвідомчих тренувальних навчань із відпрацювання алгоритму протидії епідемічним ризикам.

Під керівництвом професора В.І. Задорожної захищено 7 кандидатських та 3 докторські дисертації (науковий консультант). Вона є автором 466 наукових праць, зокрема 5 монографій та навчальних посібників, має 4 патенти. Результати її наукової діяльності ввійшли до значної кількості нормативних документів Кабінету Міністрів та МОЗ України.

За активну участь у розвитку вітчизняної науки, зміцненні науково-технічного потенціалу України В.І. Задорожна відзначалася грамотами НАМН, МОЗ України, Київської міської ради.

В.І. Задорожна була головою спеціалізованої Вченої ради зі спеціальності «епідеміологія» (2002-2008 рр.), заступником голови Українського наукового медичного товариства мікробіологів, епідеміологів і паразитологів ім. Д.К. Заболотного (2005-2014 рр.), членом спеціалізованої Вченої ради Д 26.003.01 зі спеціальності «вірусологія» Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (2004-2013 рр.), головою Сертифікаційного комітету з ерадикації поліомієліту МОЗ України (2012-2015 рр.),

Львівського відокремленого осередку громадської організації «Українська асоціація біобезпеки» (УАБ).

Задорожна В.І. є головою Вченої ради Д 26.614.01 зі спеціальностей «вірусологія», «епідеміологія», «інфекційні хвороби», головним редактором журналу «Профілактична медицина», членом редакційної колегії науково-практичного медичного журналу «Інфекційні хвороби», головою проблемної комісії МОЗ та НАМН України «Епідеміологія та специфічна профілактика інфекційних захворювань», науковим консультантом щотижневого Інформаційного бюлетеню «Грип та ГРВІ в Україні» ДЗ «Український центр з контролю та моніторингу захворювань МОЗ України», головою консультативно-експертної групи з розробки розділу «Вакцини та анатоксини» Державного формуляра, головою консультативної експертної групи «Вакцини та імунологічні препарати» ДП «Державний експертний центр МОЗ України».

Прекрасні людські якості, високий професіоналізм і досвід, великі наукові здобутки, сумлінна самовіддана праця професора В.І. Задорожної є взірцем для молодого покоління вчених і лікарів.

Щиро вітаємо вельмишановну Валентину Іванівну Задорожну з ювілеєм та бажаємо їй безмежного щастя, міцного здоров'я, життєвої енергії, родинного благополуччя, втілення творчих планів і натхнення в роботі на довгі роки!

Колектив Інституту епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України, редакція журналу «Інфекційні хвороби», президія Всеукраїнської асоціації інфекціоністів.